

ارزیابی رسانه‌های منطقه از اجلاس سران کنفرانس اسلامی در تهران

برگزاری موفقیت آمیز هشتمین نشست سران سازمان کنفرانس اسلامی در نیمه دوم آذر ماه سال ۱۳۷۶، در تهران در رسانه‌های گروهی کشورهای خاورمیانه بازتاب چشمگیر و قابل توجهی داشت.

به همین جهت اغلب روزنامه‌ها و همچنین شبکه‌های رادیویی و تلویزیونی کشورهای منطقه طی روزهای برگزاری این اجلاس بخشی از مقالات و تیترهای اصلی خود را به این رویداد و تصمیم‌گیری‌های نشست تهران اختصاص دادند. برای آشنایی خوانندگان با ارزیابی محافل رسانه‌ای منطقه از اجلاس تهران، محورهای عمده تحلیلها و ارزیابیهای عنوان شده در این رسانه‌ها را می‌آوریم.

رسانه‌های مصر

خبرتشکیل اجلاس سران

کنفرانس اسلامی در رسانه‌های مصر بازتاب گسترده‌ای داشت. روزنامه‌الاهرام در شماره‌شنبه ۷۶/۹/۲۲ نوشت، هشتمین اجلاس سران کشورهای

شد به موضوع فشارهای بین‌المللی و تأثیرات آن و ایجاد فاصله میان دیدگاهها نیز اشاره شد. نتایج حاصل از بحثها این بود که این فاصله می‌تواند در پرتو توجه به تصحیح سیستم و بهبود شرایط از طریق رفرم گسترده به بهبود شرایط منجر گردد؛ و در صورت عدم توجه نیز ممکن است مشکلاتی پدیدار شود.

براساس جمع‌بندی کنفرانس سالانه «مساء» خاورمیانه همچنان به عنوان یک حوزه پژوهشی باقی خواهد ماند، قدرت بزرگتری در منطقه خاورمیانه در کوتاه مدت پدید نخواهد آمد، رشد اقتصادی همچنان در سطح پایینی خواهد ماند، بسیاری از اندیشمندان اعتقاد داشتند که منطقه خلیج فارس آستان حوادث جدی است و سه کشور ایران، عربستان و کویت را در ابعاد مثبت و منفی نامزد این تحولات می‌دانستند.

*MESA: Middle East Studies Association

عضو سازمان کنفرانس در تهران بسیار موفقیت آمیز بود. در اجلاس تهران برای مسائل مهم و سرنوشت ساز جهان اسلام تصمیم گیری شد و مشخص شد که پس گیری اراضی اشغالی و حقوق غصب شده فلسطینیان خواست تمام ملت‌های مسلمان است. ال‌ا‌ه‌رام از دولتهای اسلامی خواست به مواضع اتخاذ شده در اجلاس سران تهران جنبه عملی بخشند. روزنامه انگلیسی زبان اجپیشن گازت چاپ قاهره (۷۶/۹/۲۲) نوشت در بیانیه نهایی کنفرانس تهران، شرکت کنندگان عزم راسخ خود را برای بازپس گیری بیت المقدس و مسجد الاقصی و حقوق مردم فلسطین اعلام کردند.

پرزیدنت محمد خاتمی، ستاره مسلم کنفرانس سه روزه تهران بود. ایران در این کنفرانس به تلاشهایش برای احیای روابط با کشورهای عرب ادامه داد. رهبران کشورهای میانه روی عرب ابراز داشتند که از روش سازنده ایران در میزبانی کنفرانس خشنودند. عمرو موسی وزیر امور خارجه و عالی ترین مقام مصر در اجلاس سران تهران گفت، هشتمین

کنفرانس اسلامی منعکس کننده علاقه واقعی برای بهبود نحوه کار سازمان کنفرانس اسلامی است. همچنین روزنامه الشعب چاپ قاهره روز (۷۶/۹/۱۸)، نوشت نشست تهران اجلاس عزت اسلامی در رویارویی با سیطره صهیونیسم و امریکاست. این روزنامه مصوبات اجلاس وزرای خارجه کشورهای اسلامی در تهران از جمله مخالفت با تحریمهای امریکا برضد ایران و سودان و حمایت از یکپارچگی عراق را با اهمیت خواند. روزنامه الوفد با چاپ اخبار اجلاس تهران در روز ۷۶/۹/۱۸ نوشت: کنفرانس تهران خواستار پایان دادن به روند عادی سازی روابط با رژیم صهیونیستی شده است. به نوشته روزنامه الاحرار: در تاریخ ۷۶/۹/۱۹ برگزاری هشتمین کنفرانس سران کشورهای اسلامی در تهران به رغم تلاشهای امریکا برای انزوای سیاسی و اقتصادی ایران، نشانه مقبولیت بین المللی این کشور است. همچنین رادیو مصر در تاریخ ۷۶/۹/۱۹ در برنامه ای عنوان کرد در کنفرانس تهران، همه تأکید دارند که آرزوهای امت اسلامی

تحقق نمی‌یابد مگر اینکه کشورهای اسلامی برای به کارگیری امکانات انسانی و طبیعی خود در راه اندازی طرح‌های مشترک بزرگ، تجارب و اطلاعات را با یکدیگر مبادله کنند. تنها راه گذر از مرحله کنونی جهان اسلام، ریشه‌یابی دقیق رویدادهایی است که موجب بروز مشکلاتی برای جهان اسلام شده است. رادیو قاهره با اشاره به سخنان مقام معظم رهبری افزود ایشان در سخنان خود بر ضرورت استفاده از این فرصت تاریخی در تعیین خط مشی کشورهای اسلامی و تلاش برای آزادی فلسطین تأکید کرد.

رسانه‌های لبنان

وسایل ارتباط جمعی لبنان نیز تشکیل کنفرانس اسلامی در تهران را بشکلی گسترده درج کرده و از زوایای گوناگون آن را مورد تحلیل قرار دادند. روزنامه‌الشرق الاوسط در تاریخ ۷۶/۹/۲۱ نوشت، کنفرانس تهران دریچه تازه‌ای بر روی کشورهای اسلامی گشود. اگر روابط کشورهای اسلامی

بر اساس کنفرانس تهران گسترش یابد، جهان اسلام به یک قطب مهم در جهان بویژه در برابر غرب تبدیل خواهد شد. اجلاس تهران توانست راهگشای مسیر حرکت جهان اسلام بسوی آینده باشد. این روزنامه در مطلبی دیگر در ۷۶/۹/۲۲ نوشت تمام رهبران و مقام‌های کشورهای اسلامی، با دستاوردها و تحقق اهداف، تهران را ترک کردند. ایران بزرگترین برنده کنفرانس تهران بود. به نوشته روزنامه نداء الوطن در ۷۶/۹/۲۱ اجلاس تهران به اختلاف‌پایان داد و روابط کشورهای عربی و اسلامی را وارد مرحله تازه‌ای کرد. بهبود روابط میان ایران / عراق / مصر و عربستان یکی از موفقیت‌های اجلاس تهران بود.

این روزنامه در شماره روز ۷۶/۹/۲۲ نوشت همه کشورهای اسلامی در اجلاس تهران شرکت کردند و همه از آن راضی بیرون آمدند. زیرا اجلاس جایگاه بین‌المللی ایران را به این کشور بازگرداند و نشان داد که به هیچ وجه نمی‌توان این کشور را نادیده گرفت.

روزنامه نداء الوطن در تاریخ

تهران از موفق‌ترین اجلاسها در پایان قرن بیستم بود.

روزنامه‌السفیر در مقاله‌ای دیگر با اشاره به تلاشهای امریکا و اسرائیل برای ناکام گذاردن اجلاس تهران، واشنگتن و تل‌آویو را بازنده اصلی این اجلاس توصیف کرد. روزنامه‌السفیر همچنین در تاریخ ۷۶/۹/۲۲ نوشت: ایران پس از کنفرانس تهران به وزنه‌ای درخور توجه در معادلات بین‌المللی تبدیل شده است که به هیچ‌وجه نمی‌توان آن را نادیده گرفت. این روزنامه موفقیت اجلاس تهران را مرهون تلاشهای گسترده ایران طی مدت‌اخیر برای بهبود روابط تهران با اغلب کشورهای اسلامی بویژه کشورهای عربی قلمداد کرد. این روزنامه در تاریخ ۷۶/۹/۲۲ در مقاله‌ای دیگر به قلم غسان مکحل‌نوشت هشتمین کنفرانس اسلامی در تهران مهمترین و موفقترین اجلاس اسلامی در طول تاریخ بود و صفحه‌تازه‌ای از همکاری گسترده میان کشورهای عضو را گشود. کشورهای در این کنفرانس شرکت کردند که معمولاً یا از دوستان نزدیک واشنگتن

در ارزیابی اجلاس تهران عنوان کرد که اجلاس سران اسلامی در تهران، تحولی اساسی و واکنشی واقعی به اجلاس شکست‌خورده اقتصادی دوحه بود. مصوبات اجلاس تهران در همه زمینه‌ها واقعاً مهم است. روزنامه‌الشرق، در تاریخ ۷۶/۹/۲۱ با توجه به بیانیه پایانی اجلاس سران در تهران نوشت این اجلاس چارچوب مناسب برای همبستگی عملی کشورهای اسلامی در برابر خطرهای را ترسیم کرد. تهران اسلام واقعی را به جهانیان معرفی کرد. بنابراین همکاری سران اسلامی در این اجلاس را باید یک رویداد منحصر به فرد تلقی کرد. روزنامه‌الشرق افزود همکاریهای مسلمانان و بویژه سوریه، ایران و عربستان می‌تواند یک نیروی دفاعی قوی را برای دفاع از مسلمانان شکل دهد. به نوشته روزنامه‌السفیر، ۷۶/۹/۲۱ اجلاس تهران روابط عملی میان ایران و اعراب را وارد مرحله تازه‌ای کرد و بیانیه پایانی این اجلاس زمینه‌ساز روابط قوی و گسترده میان کشورهای اسلامی خواهد بود. این روزنامه افزود اجلاس

به شمار می آیند و یا سالهای طولانی روابط متشنج و بحرانی با ایران داشتند. در سطح سیاستهای کشورهای اسلامی به هیچ وجه آسان نیست که شاهد دیدارهای دوستانه ایرانی ها، عراقی ها، عربستانی ها و مصری ها با یکدیگر باشیم. این مسائل به هیچ وجه موضوع ساده ای نیست و این شرایط راه گفتگو و همکاری میان کشورهای اسلامی را که منافع مشترک گسترده ای دارند، فراهم می کند. کنفرانس اسلامی تهران یک دستاورد سرنوشت ساز برای کشورهای اسلامی و دستاوردی تاریخی برای ایران بود.

روزنامه الكفاح العربی، با تأکید بر توانمندی آقای خاتمی رئیس جمهوری ایران در اداره اجلاس هشتم سران اسلامی از ایشان به عنوان ستاره کنفرانس یاد کرد و نوشت در اجلاس تهران توانایی های ایران ظهور پیدا کرد و به خاتمی برای ورود به صحنه های جهانی کمک کرد. تهران با این اجلاس همچنین به کشورهای اسلامی نزدیک شد و همگی از این

اجلاس راضی بیرون رفتند. روزنامه النهار، کنفرانس تهران را شروعی مناسب و راهی درست برای مشارکت کشورهای اسلامی در تصمیم گیری های عصر حاضر خواند، و در مقاله ای در تاریخ ۲۲/۹/۷۶ نوشت اگرچه بررسی نتایج اجلاس تهران زود است اما با توجه به دستاوردها باید گفت ایران وارد مرحله تازه ای از پیشرفت در تمامی زمینه ها شده است. این کنفرانس برخلاف دیگر کنفرانسها به دور از هرگونه اختلافات شرکت کنندگان برگزار شد و پایان یافت.

النهار در مقاله ای دیگر نوشت اجلاس تهران با ارائه چهره خوب و سازنده از جهان اسلام توانست ثابت کند که مسلمانان از طریق همکاری و برنامه ریزی می توانند نقش مهم و اساسی در صحنه های بین المللی ایفا کنند.

روزنامه الانوار، در تاریخ ۲۱/۹/۷۶ نوشت ایران در برابر امریکا توانست به موفقیت های قابل توجهی دست یابد. پس از ناکامی امریکا در اجرای سیاست مهاد دوگانه برضد ایران هم اکنون

واشنگتن احساس می کند که در برابر ایران ناتوان است. ایران با برگزاری اجلاس تهران با مشارکت ۵۵ کشور اسلامی توانست حلقه محاصره امریکا را درهم بشکند. همچنین شبکه تلویزیونی ال.بی.سی، در برنامه های ۲۱ و ۲۲ آذرماه بر موفقیت های اجلاس تهران تأکید کرد و برگزاری موفقیت آمیز این اجلاس را شکستی سنگین برای امریکا دانست. این شبکه تلویزیونی پیش بینی کرد که امریکا برای مهار نتایج این کنفرانس تلاشهایی را آغاز کرده است و افزود سفر البرایت به منطقه بویژه کشور مصر، در چارچوب این تلاشهاست.

رسانه های سوریه

رسانه های سوریه نیز به طور گسترده ای بر درج مقالات متعدد و تحلیل های متنوع در مورد برگزاری هشتمین کنفرانس اسلامی در تهران پرداختند. روزنامه تشرین چاپ دمشق در شماره شنبه ۷۶/۹/۲۲ نوشت: موفقیت بی نظیر هشتمین نشست سران کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی

در تهران، مهمترین رویداد در تاریخ برنامه های کار مشترک مسلمانان است. یکی از علل موفقیت اجلاس تهران حضور چشمگیر اکثر سران کشورهای اسلامی در این اجلاس و یکی از مهمترین دستاوردهای آن تأکید بر ضرورت مقابله جدی مسلمانان و کشورهای اسلامی با رژیم صهیونیستی بود. روزنامه تشرین همچنین بیانیه پایانی اجلاس تهران را نقطه عطف در تاریخ امت اسلامی دانست و از حمایت سران شرکت کننده در این اجلاس از مقاومت مردم لبنان و انتفاضه فلسطین قدر دانی کرد.

محمد خیرالوادی سردبیر روزنامه تشرین در مقاله ای خاطرنشان کرد که تأکید کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی در تهران بر ایجاد نظام جدید سیاسی در جهان بر پایه عدالت و برابری، ضربه محکمی به امریکا بود. وی همچنین افزود تأکید کشورهای اسلامی بر ضرورت اصلاح ساختار سازمان ملل متحد، دلیل نبودن دموکراسی در این سازمان است. به گفته الوادی وضعیت کنونی

سازمان ملل موجب افزایش سلطه‌گری و بی‌عدالتی در دنیا شده است. روزنامه تشرین در مقاله دیگری اشاره نمود که اجلاس تهران قاطعانه سیاست تجاوزگرانه اسرائیل را محکوم کرده و امید یک همبستگی واقعی اسلامی را برضد اسرائیل و طرح‌های توسعه طلبانه آن در منطقه زنده نموده است. این روزنامه این امر را تحولی استراتژیک و نشانه شکست اسرائیل و کشورهای طرفدار صلح و سازش با این رژیم دانست و افزود حاصل اجلاس تهران یک تحول مهم و پایه‌ریزی یک همکاری سازنده میان کشورهای اسلامی است.

رسانه‌های عراق

رسانه‌های عراق نیز به نوبه خود به ارزیابی هشتمین کنفرانس اسلامی در تهران پرداختند، روزنامه‌الثوره در شماره روز شنبه ۷۶/۹/۲۲ نوشت کنفرانس تهران بسیار عالی بود. خیر خواهی برگزار کنندگان این کنفرانس، آن را بسیار موفقتر از کنفرانس‌های قبلی نشان داد. از صحنه‌های جالب توجه اجلاس تهران حضور گسترده سران در مقایسه با کنفرانس‌های قبلی بود. فضایی که برای سران در تهران فراهم شد بی‌نظیر بود و سطح گفتگوهای میان سران در این اجلاس و نتایج نهایی حاصل از این کنفرانس با هفت اجلاس پیشین سران و

رسانه‌های طرفدار صلح و سازش با این رژیم دانست و افزود حاصل اجلاس تهران یک تحول مهم و پایه‌ریزی یک همکاری سازنده میان کشورهای اسلامی است.

روزنامه‌الثوره نیز در تاریخ ۷۶/۹/۱۹ نوشت هشتمین نشست سران کشورهای اسلامی در تهران نقطه عطفی در تاریخ امت اسلامی است. جو امیدواری حاکم بر کنفرانس نشانه تأکید شرکت کنندگان بر ضرورت دستیابی به استراتژی خاص جهت برخورد با دشمنان اسلام می‌باشد. این روزنامه در مقاله‌ای دیگر همایش تهران را بیانگر نیاز مسلمانان به وحدت برای مقابله با

مقامات کشورهای اسلامی قابل مقایسه نبود.

رادیو بغداد در تحلیلی از کنفرانس سران اسلامی در تهران در تاریخ ۷۶/۹/۲۲ این کنفرانس را از حیث دستیابی به اهداف و فضای فراهم شده برای تمام سران و مقامات بلند پایه کشورهای اسلامی بسیار عالی توصیف کرد.

رسانه های اردن

رسانه های اردن نیز مقالات متعددی در مورد تشکیل کنفرانس اسلامی در تهران درج کردند. نشریه القدس چاپ امان در شماره روز ۷۶/۹/۲۳ نوشت هماهنگی در اجلاس سران کشورهای اسلامی در تهران بیانگر عزم و اراده مسلمانان جهان برای باز پس گیری قدس شریف از چنگال صهیونیستهای غاصب است. القدس نتایج اجلاس تهران را مثبت و بسیار مهم توصیف کرد و تأکید کرد که نشست تهران تأثیرات فراوانی بر اوضاع عموم جهان اسلام خواهد داشت.

این نشریه در ادامه نوشت عملی کردن مواضع اتخاذ شده در هشتمین اجلاس سران کشورهای اسلامی در تهران تحولات مثبتی را در منطقه پایه ریزی خواهد کرد.

رسانه های عربستان سعودی

رسانه های عربستان سعودی نیز به ارائه تحلیل های متفاوتی از هشتمین کنفرانس اسلامی که در تهران تشکیل شده بود، پرداختند. رادیو ریاض در گزارشی در تاریخ ۷۶/۹/۱۹ اجلاس تهران و دیدارهای حاشیه ای آن را مهم خواند و گفت رهبر انقلاب ایران در سخنان افتتاحیه، مسائل مورد علاقه جهان اسلام و در رأس آن فلسطین و اراضی اشغالی را عنوان کرد و خواستار همبستگی و همدردی بیشتر میان کشورهای اسلامی برای مواجهه با سرسختی صهیونیستها شدند، این رادیو همچنین با تکیه بر بخشی از سخنان آقای خاتمی که در آن از کشورهای اسلامی خواسته بود برای رویارویی با مقتضیات در حال تغییر جهان راه همبستگی را

انتخاب کنند و با اتخاذ سیاستهای مناسبی برای تحقق همبستگی سیاسی و استفاده از همه امکانات و تواناییهای ملت‌های اسلامی نقشی فعال در صحنه جهانی ایفا نمایند، آن را مهم و شایسته توجه قلمداد کرد.

رسانه‌های امارات

رسانه‌های امارات عربی متحده در مقاله‌های اساسی خود بر اهمیت اجلاس تهران و مصوبات آن تأکید کردند. روزنامه‌الاتحاد چاپ ابوظبی روز جمعه ۷۶/۹/۲۱ نوشت دیدارهای دوجانبه که در حاشیه اجلاس سران انجام شد، نشان داد آنچه که مسلمانان را به یکدیگر پیوند می‌دهد قویتر از عوامل اختلاف و تفرقه است. به نوشته این روزنامه قطعنامه پایانی اجلاس تهران در متجلی کردن وحدت اسلامی بسیار اهمیت دارد. این روزنامه در عین حال ابراز امیدواری کرد که کشورهای اسلامی به یک راهبرد امنیتی برای مقابله با مشکلات و چالش‌های کنونی دست یابند، زیرا تحول سیاسی جهانی دیگر اجازه به وجود

آمدن تجمع‌های کوچک و ضعیف را نخواهد داد. همچنین روزنامه‌الخلیج چاپ شارجه در شماره جمعه ۷۶/۹/۲۱ نوشت مصوبات اجلاس تهران بیانگر این آگاهی است که کشورهای اسلامی هدف قرار گرفته‌اند. این روزنامه ضمن درخواست اجرای مصوبات اجلاس تهران نوشت همبستگی و اتخاذ مواضع یکسان مقدمه‌مقابله با خطرات موجود است.

روزنامه‌البیان چاپ دبی نیز در شماره ۷۶/۹/۲۱ خود روحیه حاکم بر اجلاس تهران را مهترین نشانه این اجلاس تلقی کرد و نوشت این روحیه نشانگر نزدیکی مناسبات میان کشورهای اسلامی و تشکیل دهنده زیربنای همبستگی، گفت و گو، عزت و دفاع از آنها بوده است.

رسانه‌های قطر

رسانه‌های قطر نیز به طور گسترده تشکیل هشتمین اجلاس سران کنفرانس اسلامی در تهران را مورد تحلیل قرار دادند. روزنامه‌الرایه چاپ دوحه در تاریخ ۷۶/۹/۱۹ در سر مقاله خود نوشت،

همه در اجلاس سران کنفرانس اسلامی تهران، بر ضرورت توجه به مسائل اسلامی و آماده کردن جهان اسلام برای اتحاد و برخورد با تحولات بین‌المللی و نیز یاری رساندن به فلسطین تأکید کردند.

روزنامه‌ی الشرق چاپ دوحه هم در شماره چهارشنبه ۷۶/۹/۱۹، بر اهمیت فراوان اجلاس سران اسلامی در تهران تأکید کرد و این اجلاس را عظیم‌ترین رویداد اسلامی خواند.

صفحه‌ی تازه‌ای از همکاری میان کشورهای اسلامی را بگشاید. همچنین در این اجلاس دریچه‌ی تازه‌ای بر روی کشورهای اسلامی گشوده شد و مسیر حرکت جهان اسلام به سوی آینده هموار گردید.

این اجلاس توانست چارچوب مناسبی برای همبستگی عملی کشورهای اسلامی در برابر خطرهای آرایه دهد و در عین حال این امیدواری را به وجود آورد که روزی کشورهای اسلامی، خواهند توانست به قطب جهانی مبدل شوند.

نتیجه‌گیری:

از نظر رسانه‌های منطقه خاورمیانه اجلاس تهران از هر جهت برای کشورهای اسلامی و ایران یک اجلاس موفقیت‌آمیز و ثمربخش بوده است. از دیدگاه این رسانه‌ها، ایران با این اجلاس توانست اهمیت و جایگاه ممتاز خود را در سطح منطقه و عرصه‌ی بین‌المللی به نمایش بگذارد و در عین حال تحولی اساسی در روند حرکت سازمان کنفرانس اسلامی به وجود آورد. در اجلاس تهران، سازمان کنفرانس اسلامی توانست مرحله‌ی جدیدی در روابط کشورهای عضو ایجاد کند و

این کنفرانس همچنین نویددهنده‌ی این امر بود که کشورهای اسلامی می‌توانند در راهی که اجلاس تهران ترسیم کرد با مشارکت با یکدیگر در تصمیم‌گیری‌های عصر حاضر شرکت جویند. با توجه به این دستاوردها رسانه‌های منطقه بدون استثنا اجلاس تهران را بسیار موفقیت‌آمیز و مهم توصیف کردند و آن را نقطه‌ی عطفی در تاریخ امت اسلامی و موفقترین اجلاس در طول حیات سازمان کنفرانس اسلامی و حتی موفقترین اجلاسها در پایان قرن بیستم ارزیابی کردند.

بی شک اجلاس تهران و توانمندی برای حقوق مسلمانان در جهان ریاست ایران بر سازمان کنفرانس اسلامی باشد. اهمیت و اعتبار این بزرگترین سازمان اسلامی جهان را افزوده است و امید است که با توجه به سیاستهای ایران، طی سه سال آینده این سازمان بتواند جایگاه مناسب جهانی خود را بیابد و مدافع

تهیه و تنظیم

سید محمود موسوی بجنوردی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی